

An aerial photograph of a city at sunset. The sky is filled with dramatic, dark clouds illuminated from below by the setting sun, creating a palette of deep reds, oranges, and purples. In the foreground, the dark, conical spire of a church with a cross on top is prominent on the right side. The city below is a mix of modern high-rise buildings and older, lower structures. A large body of water is visible on the left side of the frame. A semi-transparent dark rectangle is overlaid in the center, containing the title text.

AZ EGYENLŐSÉGRŐL
ÉS AZ EGYENLŐTLENSÉGRŐL
LUDWIG VON MISES

LUDWIG VON MISES

Az egyenlőségről és az egyenlőtleniségről

Fordította: Táborszki Bálint

KÜLÖNBÖZŐ ÉS EGYENLŐTLEN

A természetjogok tana, amely az emberi jogok tizennyolcadik századi kinyilatkoztatásainak inspirációjául szolgált, nem foglalta magába azt a nyilvánvalóan hibás állítást, miszerint minden ember biológiailag egyenlő. Kijelentette, hogy minden ember egyenlő jogokkal született, és ezt az egyenlőséget semmiféle ember által kovácsolt törvény nem írhatja felül, azaz elidegeníthetetlen, vagy sokkal pontosabban: elévülhetetlen. Csupán az egyéni szabadság és az önrendelkezés halálos ellenségei, a totalitarizmus bajnokai értelmezték a törvény előtti egyenlőség alapelvét úgy, mint ami a minden ember állítólagos fizikai és fiziológiai egyenlőségéből következik.

Az 1789. november 3.-i francia *Emberi és polgári jogok nyilatkozata* kimondta, hogy minden ember egyenlő jogokkal születik és rendelkezik. De a Terror Uralmának beiktatása estéjén, az 1793. június 24.-i Alkotmányt megelőző új kiáltvány kijelentette, hogy minden ember "természeténél fogva" egyenlő. Ez a tézis - bár nyilvánvalóan ellentmondott a biológiai tapasztalatnak - attól fogva a "baloldal" egyik dogmája maradt. Ezért olvashatjuk a Társadalomtudományok Enciklopédiája lapjain, hogy "születéskor az emberi csecsemők, örökségüktől függetlenül olyannyira egyenlőek, mint a Fordok."

Viszont nem söpörhető le az asztról a tény, hogy az emberek egyenlőtlen fizikai és mentális képességekkel születnek. Néhányan

ELLENPROPAGANDA

A személyes és politikai szabadság tudástára

felülmúlják embertársaikat egészségben és életerőben, agyi- és felfogóképességben, energiában és kitartásban, és ebből következően jobban képesek elvégezni a földi ügyleteket, mint a többiek. Ezt a tényt még Marx is beismerte, aki "az egyéni tehetség, és ebből következően a produktív kapacitás egyenlőtlenségéről" beszélt, mint "természetes privilégiumokról," és "egyenlőtlen emberekről (akik nem lennének különb emberek az egyenlőtlenségük nélkül)."

A népszerű pszichológiai tanítások nyelvezetén azt mondhatjuk, hogy néhányan nagyobb mértékben rendelkeznek a túlélésért folytatott harc feltételeihez való igazodás képességével, mint mások. Ebből következően - bármiféle értékítélet nélkül - különbséget tehetünk ilyen szempontból felsőbbrendű és alsóbbrendű emberek között.

A történelem feltárja előttünk, hogy a felsőbbrendű ember fajunk hajnalától kezdve arra használta a felsőbbrendűségéből származó előnyeit, hogy maga alá hajtsa az alacsonyabb rendű emberek tömegét. A rang alapú társadalomban a kasztok hierarchiáját találhatjuk. Az egyik oldalon ott állnak az urak és a fejedelmek, akik eltulajdonították maguknak az összes földet, a másik oldalon pedig a szolgálók, a vazallusok, a jobbágyok és a rabszolgák, a földtelen és vagyontalan alárendeltek. Az alsóbbrendűek kötelessége a robotolás uralkodójuk parancsára. A társadalom intézményei kizárólag az uralkodó kisebbség érdekeit szolgálták, a fejedelmeket és kíséretüket, az arisztokratákat.

Összességében ilyen körülmények között élt az emberiség világszerte, mielőtt - ahogyan mind a Marxisták, mind pedig a konzervatívok elmesélik nekünk - egy évszázadokon át és mind a mai napig tartó folyamaton keresztül "a burzsoázia kapzsisága" alá nem ásta a "régis szép idők" politikai, társadalmi és gazdasági rendjét. A piacgazdaság - a kapitalizmus - radikálisan átváltoztatta az emberiség gazdasági és politikai szerveződését.

Engedjék meg, hogy összefoglaljak néhány közismert tényt. Míg a kapitalizmus előtti állapotokban a felsőbbrendű emberek voltak az uralkodók, az alsóbbrendűeknek pedig engedelmeskedniük kellett, a kapitalizmusban az áldottabb és jobb képességekkel bíró ember kizárólag úgy képes profitálni felsőbbrendűségéből, ha a kevésbé áldott többség kívánságait szolgálja.

A piacgazdaságban a vásárlók kezében rejlik a gazdasági hatalom. Végső soron ők határozzák meg - vásárlásukkal vagy a vásárlástól való tartózkodásukkal - mit kell termelni, ki által, milyen minőségben és mekkora mennyiségben. Azok a vállalkozók (a tőkések és a földbirtokosok), akik képtelenek a lehető legjobb és legolcsóbb módon kielégíteni a vásárlók legsürgetőbb, még kielégítetlen kívánságait, csődbe kényszerülnek, és fel kell adniuk előnyös helyzetüket.

A vállalkozások irodáiban és a laboratóriumokban a legélesebb elmék sürgölődnek, hogy jobb eszközök és készülékek termelésére alkalmazzák a legösszetettebb tudományos kutatások eredményeit, olyanok érdekében, akiknek sejtelmük sincs az ilyen termékek létrehozását lehetővé tevő elméletekről. Minél nagyobb egy vállalat, annál inkább arra kényszerül, hogy uralkodói, a tömegek kényéhez-kedvéhez igazodjon. A kapitalizmus alapelve a tömegtermelés a tömegek ellátásáért. A tömegek pártfogása az, ami naggyá teszi a vállalatokat. Az átlagember a felsőbbrendű a piacgazdaságban. Ő a vásárló, akinek "mindig igaza van."

A politikai szférában a vásárlók piaci felsőbbrendűségének megfelelője a képviseleti kormányzat. A köztisztviselők épp úgy függnek a szavazótól, mint ahogy a befektetők a vásárlótól. Ugyanaz a történelmi folyamat váltotta fel a királyi abszolutizmust és a kevesek általi uralom kormányzatát a népkormányzatra - a demokráciára, amely a kapitalista termelési módszerrel helyettesítette a kapitalizmus előtti módszereket. És mindenhol visszatér az önkényuralom, ahol

szocializmussal helyettesítik a piacgazdaságot. Nem számít, hogy a szocialista vagy kommunista zsarnokság olyan fedőnevek alá rejtőzik, mint a „proletárdiktatúra”, „népi demokrácia” vagy „Führer-elv.” A következmény minden esetben a sokaság fölötti uralom a kevesek által.

Aligha lehetne jobban félremagyarázni a kapitalista társadalmat annál, mint amikor a tőkéseket és a vállalkozókat "uralkodó" osztálynak nevezik, akik a tisztességes emberek tömegeinek "kizsákmányolására" törekednek. Nem tesszük fel a kérdést, hogy miként húztak volna hasznot felsőbbrendű adottságaikból a kapitalista társadalom üzleti szférájában dolgozó emberek bármi más elképzelhető termelési berendezkedés alatt. A kapitalizmusban egymással versenyeznek a kevésbé áldott embertömegek kiszolgálásáért. Minden gondolatuk a vásárlók ellátását szolgáló módszerek tökéletesítésére irányul. Minden évben, minden hónapban, minden héten valami eddig sosem látott dolog jelenik meg a piacon, ami egyhamar elérhetővé válik a sokaság számára.

Ami megsokszorozta a „munkaerő termelékenységét”, az nem valamiféle erőfeszítés a fizikai munkások részéről, hanem a tőke felhalmozódása a megtakarítóknak köszönhetően, és annak ésszerű felhasználása a vállalkozóknak köszönhetően. A technológiai találmányok hasznavehetetlen érdekességek maradtak volna, ha nem halmozták volna fel előtte takarékosan a felhasználásukhoz szükséges tőkét. Az ember nem képes túlélni fizikai munka nélkül. Azonban ami a vadállatok fölé emeli, az nem a fizikai munka és a rutinfeladatok elvégzése, hanem a spekuláció és az előrelátás, ami gondoskodik az örökké bizonytalan jövő szükségleteiről. A termelés karakterisztikus jellemzője az, hogy az az elme által irányított viselkedés. Ezt a tényt nem lehet semmissé tenni holmi szemantikai varázslattal, amiben a „munka” kizárólag fizikai munkát jelent.

OSTOBÁK-E A FOGYASZTÓK?

Sokan vonakodnak elfogadni a filozófiát, amely nyomatékosítja az emberek közti egyenlőtlenségeket. Többé-kevésbé kedvetlenül elismerik, hogy nem egyenlők a művészetek, az irodalom és a tudományok hírességeivel - legalábbis szaktudásukban - és nem érnek fel az atlétikai bajnokokhoz. De nem készek beismerni saját alsóbbrendűségüket más emberi ügyekben és vonatkozásokban. Úgy látják, hogy akik felülmúlták őket a piaci sikereikben - a sikeres vállalkozók és üzletemberek - kizárólag a gazemberségüknek köszönhetik a felemelkedésüket. Ők maguk - hála Istennek - túl becsületesek és lelkiismeretesek ahhoz, hogy olyan tisztességtelen módszerekhez folyamodjanak, mint amelyek - ahogy mondani szokás - előre mozdítják az embert egy kapitalista környezetben.

Az irodalom egyik napról-napra növekvő ágazata mégis nyilvánvalóan alsóbbrendűként ábrázolja az átlagembert: ezek a vásárlók viselkedéséről és a reklámok állítólagos gonoszságáról írott könyvek. Nyilvánvalóan sem a szerzők, sem pedig az írásaikat éljenző vásárlóközönség nem állítják nyíltan vagy hiszik, hogy ez volna a könyvek oldalain felsorolt tények valódi jelentése.

Ahogy ezek a könyvek tanítják nekünk, a tipikus amerikai alapvetően alkalmatlan egy háztartás legegyszerűbb napi feladatainak véghezvitelére. Nem azt veszi meg, amire szüksége van család ügyeinek legmegfelelőbb intézéséhez. Könnyen rábírhatók használhatatlan és értéktelen dolgok vásárlására saját ostobaságuknál vezérelve a vállalkozások trükkjeivel és ravaszságaival. Hiszen a vállalatok fő célja nem az, hogy a vásárlók szükségleteinek kielégítésével termeljenek profitot, hanem úgy, hogy olyan árucikkkel halmozzák el a vásárlókat, amiket sosem vásárolnának meg, ha képesek lennének ellenállni a kirakatok ravaszságának. Az átlagember akaratának és értelmének veleszületett, gyógyíthatatlan

ELLENPROPAGANDA

A személyes és politikai szabadság tudástára

gyengesége miatt viselkednek a vásárlók csecsemőként és válnak a házaló gazemberségének könnyű prédájává.

E gyalázkodások szerzői és olvasói nincsenek tisztában azzal, hogy doktrínájukból az következik, hogy a nemzet többsége idióta, aki képtelen gondoskodni saját ügyeleteiről és nagy szüksége van atyai védelmezőre. Annyira elfoglalja őket a sikeres üzletemberek iránt érzett irigységük és gyűlöletük, hogy észre sem veszik, ha a vásárlói viselkedésről alkotott leírásuk teljes ellentmondásban áll a proletárok kiválóságáról szóló összes "klasszikus" szocialista irodalommal. Ezek az idősebb szocialisták a "népnek," a "dolgozó és robotoló tömegeknek," a "fizikai munkásoknak" tulajdonították az intelligencia és a jellem minden kiválóságát. Szemükben az emberek nem "csecsemők" voltak, hanem mindannak forrása, ami a Földön nagy és jó; az emberiség szebb jövőjének építői.

Való igaz, hogy az átlagember sok tekintetben alsóbbrendű az átlagos üzletemberhez képest. De ez az alsóbbrendűség mindenekelőtt a gondolkodáshoz és munkához való korlátozott tehetségében jelenik meg, amiből kifolyólag kevésbé járulhat az emberiség közös produktív erőfeszítéséhez.

Elégtelen teljesítményt nyújtana kezdeményezőképeséget és elmélkedést követelő pozícióban a legtöbb olyan ember, aki kielégítően végzi rutinfeladatokból álló munkáját. Azonban nem ostobák ahhoz, hogy helyesen elvégezzék családi ügyeleteiket. A férjek, akiket feleségeik elküldenek a szupermarketbe "egy kiló kenyérért, és a boltból kedvenc rágcsálnivalóikkal indulnak haza," nem a jellemző esetek. Épp úgy, mint ahogyan a háziasszony sem, aki úgy vásárol, hogy figyelmen kívül hagyja a tartalmat, mert „megtetszett a csomagolás.”

Általánosan elfogadott tény, hogy az átlagembernek rossz az ízlése. Ennélfogva a vállalatok, akik teljes mértékben az ilyen emberek pártfogásától függenek, arra kényszerülnek, hogy alacsonyrendű

irodalmat és művészetet hozzanak a piacra. (A kapitalista civilizáció egyik nagy problémája az, hogy miként tegyük lehetővé a kiemelkedő teljesítményeket olyan társadalmi közegben, ahol a hétköznapi ember áll mindenek fölött.)

Továbbá köztudott, hogy sokan olyan szokásokat gyakorolnak, amelyek nemkívánatos következményekhez vezetnek. Ahogyan a nagy antikapitalista kampány felbujtói látják, az emberek rossz ízlését és káros fogyasztási szokásait, illetve a korunkat kísértő összes többi gonoszt csupán a „tőke” különféle ágazatainak PR- és értékesítési tevékenysége teremti meg - a háborúkat a hadiipar, a „halál kereskedői” teremtik, az iszákosságot pedig a sörfőzdék és az italgyártó cégek.

Ez a filozófia nem csupán azon a tanon alapszik, amely az átlagembert jámbor baleknak ábrázolja, akit fortélyokkal könnyen rászedhetnek a ravasz házalók és árusok. Emellett azt az abszurd elméletet is maga után vonja, hogy a cégek számára nem profitál azokat a termékeket értékesíteni, amiket a vásárló valóban szeretne és megvenne, ha az eladók nem hipnotizálnák, és mindemellett nagyobb hasznot hoz olyan cikkek árusítása, amiknek semmi haszna, vagy amelyek egyenesen károsak a vásárlóra. Ha ezt nem feltételeznénk, akkor semmi okunk nem volna levonni a következtetést, hogy a piaci verseny során a rossz termékek árusítói felülmúlják a jobb termékeket.

Az ügyes kereskedők kifinomult trükkjeit, amikkel vásárlásra bírják a közönséget, ugyanúgy alkalmazhatják azok is, akik jó és értékes termékeket kínálnak a piacon. De a jó és a rossz árucikkek egyenlő feltételekkel versengenek a piacon, és semmi okunk nincs pesszimista ítéletbe bocsátkozni a jobb termék lehetőségeire vonatkozóan. Míg mindkét árucikket - a jót és a rosszat - egyenlően segítheti az eladók állítólagos eszköztára, kizárólag a jobb élvezi azt az előnyt, hogy jobb.

Nem szükséges megvizsgálnunk az összes vádat, amivel előhozakodott a vásárlók állítólagos ostobaságáról és a védelmező kormány szükségességéről szóló bőséges irodalom. Itt egyedül az a tény fontos, hogy az összes ember egyenlőségét hirdető dogma ellenére a népszerű „baloldali” irodalom jelentős része támogatja az állítást, miszerint az átlagember alkalmatlan a mindennapi élet átlagos dolgainak intézésére.

LUSTA DIÁKOK

Az ember veleszületett fiziológiai és mentális egyenlőségének doktrínája logikusan születés utáni hatásokkal magyarázza az emberi lények közötti különbségeket. Különösképp az oktatás által játszott szerepet hangsúlyozza. Állítása szerint a kapitalista társadalomban a felsőoktatás kiváltsága kizárólag a burzsoázia gyermekeinek érhető el.

Ezen alapelv vezércsillaga alatt az Egyesült Államok nekilátott annak a nemes kísérletnek, hogy minden fiúból és lányból művelt embert faragjon. 6-tól 18 éves koráig minden férfinak és nőnek iskolában kell töltenie az éveit, hogy aztán a lehető legtöbbjük mehessen egyetemre. Ezzel tehát megszűnik az intellektuális és társadalmi szakadék a tanult kisebbség és a hiányos oktatással rendelkező többség között. Az oktatás többé nem privilégium lesz, hanem minden polgár öröksége.

A statisztikák mutatják, hogy gyakorlatba ültették ezt a programot. Megsokszorozódott a középiskolák, a tanárok és a diákok száma. Ha a jelenlegi trend folytatódik még néhány éven át, a reform teljesen eléri célját; minden amerikai elvégzi a középiskolát.

De a terv sikere csupán látszólagos. Egy olyan politika tette lehetővé, amely - bár megtartotta a „high school” [középiskola, szó

szerinti fordításban magasiskola] nevet - teljesen elpusztította annak tudományos értékét. A régi középiskola kizárólag olyan diákoknak adott oklevelet, akik elsajátították bizonyos alapvetőnek tartott tudományágak meghatározott, minimális ismeretét. Még az alacsonyabb osztályokban kizárta azokat, akikből hiányzott a képesség és a hozzáállás e követelmények teljesítéséhez. Viszont az új középiskolai rendszerben az ostoba vagy lusta diákok szörnyen visszaéltek a tanulható tárgyak megválasztásának lehetőségével.

A középiskolások nemcsak elkerülik az olyan alapvető tárgyakat, mint az elemi algebra, a geometria, a fizika, a történelem és az idegen nyelvek, hanem minden évben olyan fiúk és lányok kapnak középiskolai oklevelet, akiknek hiányos írási és olvasási képességei vannak. Igen jellemző tény, hogy néhány egyetem szükségesnek találta speciális kurzusok bevezetését, hogy javítsanak a diákok olvasási készségeinek javításán.

A középiskolai tanmenetről szóló évek óta tartó, gyakran heves viták nyilvánvalóan bizonyítják, hogy csak egy korlátozott számú, intellektuálisan és morálisan alkalmas fiatal fog profitálni az iskolalátogatásból. A többi középiskolás számára az osztályterekben töltött évek csupán időpazarlásnak számítanak. Ha az ember lecsökkenti a középiskolák és egyetemek tudományos színvonalát, hogy lehetővé tegye a középiskolai diploma elérését a kevésbé áldott és kevésbé szorgalmas diáksokaság számára, csupán károsítja azt a kisebbséget, aki képes hasznosítani a tanítást.

Az amerikai oktatás legutóbbi évtizedeinek tapasztalata azt a tényt igazolja, hogy veleszületett különbségek jellemzik az emberek szellemi képességeit, amelyeket nem törölhet el az oktatási erőfeszítés.

A TÖMEG URALMA

Az ember veleszületett egyenlőségéről szóló elmélet megmentésére tett elkeseredett, de reménytelen törekvések mögött a népi kormányzattal és a tömeguralommal kapcsolatos hibás és tarthatatlan tan áll, ami figyelmen kívül hagyja az annak ellentmondó, vitathatatlan tényeket.

A tan az emberek állítólagos egyenlőségére hivatkozva próbálja igazolni a népi kormányzatot. Mivel minden ember egyenlő, minden ember rendelkezik azzal a zsenialitással, ami megihlette és ösztönözte az emberi történelem legnagyobb politikai, művészi és szellemi hőseit. Csupán káros születés utáni hatások akadályozták meg a proletárokat, hogy versenybe szálljanak a legnagyobbak kiválóságával és hőstetteivel. Tehát - mint ahogy Trockij mondta - ha a kapitalizmus utálatos rendszere végre utat ad a szocializmusnak, "az átlagember Arisztotelész, Goethe vagy Marx szintjére fog emelkedni." A nép hangja Isten hangja, és mindig igaza van.

Ha az emberek között nézeteltérés adódik, természetesen azt kell feltételezni, hogy valamelyik fél téved. Nehéz elkerülni a következtetést, hogy valószínűbb, hogy a kisebbség téved, mint a többség. A többségnek igaza van, mivel ő a többség, és mint olyan, a „jövő hullámain” lovagol.

Aki támogatja ezt a tant, annak úgy kell kezelnie minden kétséget a tömeg szellemi és erkölcsi kiválóságával kapcsolatosan, mint ami arra törekszik, hogy a képviseleti kormányzatot zsarnokságra cserélje.

Viszont semmi közös nincs a 19. századi liberálisok - a sokat szidott laissez-faire bajnokainak - a képviseleti kormányzat mellett szóló érvei, és az emberek természetes, veleszületett egyenlőségének, vagy a tömegek emberfeletti zsenialitásának tana között. A képviseleti kormányzat melletti érvek azon a tényen alapulnak, melyet David

Hume fogalmazott meg a legérthetőbben: hogy az irányítók mindig egy apró kisebbségből állnak, parancskövető alattvalóik nagy többségével szemben. Ilyen értelemben minden kormány a kisebbség uralma, és mint olyan, csak addig maradhat hatalmon, amíg az uralt nép hiszi, hogy számára jobb hűségesnek lenni uralkodóihoz, mint másokkal helyettesíteni őket, akik készek eltérő módon irányítani.

Ha eltűnik ez a vélekedés, a többség fellázad és erővel más emberekre és más rendszerre cseréli a népszerűtlen uralkodókat és rendszerüket. De a modern társadalom összetett ipari apparátusa nem őrizhető meg olyan világban, ahol egyedül forradalom útján érvényesíthető a többség akarata. A képviseleti kormány célja elkerülni a béke ilyen formájú, erőszakos megzavarását és annak a közszellemre, a kultúrára és az anyagi jólétre gyakorolt káros hatását.

A nép - azaz a megválasztott képviselők - általi kormány lehetővé teszi a békés változást. Biztosítja a közvélemény egyetértését és az alapelveket, amelyek alapján lebonyolíthatók az állam ügyletei. A többség uralma azoknak való, akik hisznek a szabadságban - nem mint metafizikai alapelv, amit a biológiai tények tarthatatlan eltorzításából származtatnak, hanem mint eszköz, ami biztosítja az emberiség civilizációs erőfeszítéseinek megszakítatlan, békés fejlődését.

AZ ÁTLAGEMBER KULTUSZA

Az emberek közötti veleszületett biológiai egyenlőség tana a 19. században megalkotta a "nép" szinte vallásos miszticizmusát, amely az "átlagember" felsőbbrendűségének dogmájává változott. Minden ember egyenlőként születik. De a felsőbb osztályok tagjait sajnálatos módon megrontotta a hatalom kísértése és az önmaguknak szerzett fényűzés élvezete. Ez a visszataszító kisebbség okozta az emberiséget sújtó sorscsapásokat. Ha a gonosztevőket megfosztják vagyonuktól, az

ELLENPROPAGANDA

A személyes és politikai szabadság tudástára

átlagember veleszületett nemessége fogja irányítani az emberi ügyleteket. Csodálatos lesz olyan világban élni, ahol a nép veleszületett zsenialitása és végtelen jósága fog uralkodni. Olyan boldogság fog az emberiségbe költözni, amelyről álmodni sem mertünk.

Az orosz szociálforradalmárok számára ez a misztika cserélte le az orosz ortodoxia vallásos gyakorlatit. A marxisták kényelmetlenül érezték magukat legveszélyesebb ellenfeleik lelkes szeszélyei miatt. De Marx saját leírása a "kommunista társadalom magasabb fázisának" áldott világáról még inkább derűlátó volt. A szociális szocialisták kiirtása után a Bolsevikok átvették az átlagember kultuszát, mint a fő ideológiai álruhát, ami palástolta a pártfőnökök korlátlan zsarnokságát.

A szocializmus (kommunizmus, központi tervezés, államkapitalizmus vagy bármely másik szinonima) és a piacgazdaság (kapitalizmus, magánvállalkozói rendszer, gazdasági szabadság) közötti jellegzetes különbség a következő: a piacgazdaságban az egyének a vásárló szerepében felsőbbrendűek, és vásárlásukkal vagy nem vásárlásukkal meghatározzák, mi kerüljön termelésre; míg a szocialista gazdaságban az állam dönt ezekről a kérdésekről. A kapitalizmusban a fogyasztó támogatását akarják elnyerni a termelők, és a fogyasztó az, akinek azt mondják a vásárlás után: „köszönjük” és „kérjük jöjjön máskor is.” A szocializmusban azt kapja az „elvtárs”, amit a „nagy testvér” kitervel és odaad neki, neki pedig hálásnak kell lennie, bármit is kapjon. A kapitalista nyugaton összehasonlíthatatlanul magasabb az átlagéletszínvonal, mint a kommunista keleten. De tény, hogy a kapitalista országok polgárai közül - beleértve az úgynevezett értelmiségieket - napról napra egyre többen vágnak az állami irányítás vélt áldására.

Hiábavaló elmagyarázni nekik, milyen helyzetben volna az átlagember - mint fogyasztó és termelő egyaránt - egy szocialista rezsim alatt. A tömegek intellektuális kisebbségűsége abban

mutatkozik meg legnyilvánvalóbban, hogy megpróbálják eltörölni a rendszert, melyben ők maguk azok a kiváltságosok, akiket a legtehetségesebb emberek elitje szolgál, és visszakíváncsoznak egy olyan rendszerbe, amiben az elit elnyomná őket.

Ne hagyjuk becsapni magunkat. A totalitárius hit diadalittas előmenetelét nem az bizonyítja, hogy terjed a szocializmus azokban a fejletlen országokban, amelyek sosem haladták meg a primitív barbarizmust, és akik civilizációja évszázadokkal ezelőtt megtorpant. A szocializmus a mi nyugati köreinkben terjed a leginkább. Előnyösnek és fejlődésnek tartanak minden intézkedést, ami szűkíteni kívánja az úgynevezett „magánszektor” - és ha ellenzik is ezeket a programokat, csak szégyenlősen és félénken teszik azt, és csak egy rövid ideig. A szocializmus beköszönte felé menetelünk.

"PROGRESSZÍV" ÜZLETEMBER

A 18. és 19. század klasszikus liberálisai arra alapozták az emberi jövőbe vetett bizalmukat, hogy egy maroknyi kiváló, őszinte ember mindig képes lesz a meggyőzés eszközével a béke és a bőség felé vezető útra terelni az alsóbbrendű többséget. Biztosra vették, hogy az elit mindig olyan helyzetben lesz, ahonnan képes megelőzni a tömegek lelkesedését a demagógok és a katasztrofális következményekkel járó politikák iránt. Megválaszolatlanul hagyhatjuk, hogy ezek az optimisták az elit, a tömegek, vagy mindkettő túlbecsülésében hibáztak.

Mindenesetre tény, hogy kortársaink hatalmas tömege fanatikusan elköteleződött olyan politikai programok mellett, amelyek végső soron annak a társadalmi rendnek az elpusztítására törekednek, ami a tömegek lehető legjobb kiszolgálására ösztönzi a legtalálékonyabb polgárokat. A tömegek - az úgynevezett értelmiségieket beleértve - szenvedélyes támogatói egy rendszernek,

ELLENPROPAGANDA

A személyes és politikai szabadság tudástára

amelyben ők többé nem parancsoló vásárlók, hanem egy mindenható tekintély gyámoltjai lesznek. Lényegtelen, hogy úgy adják el ezt a gazdasági rendszert az átlagembernek, hogy „mindenkinek szükséglete szerint,” politikai és alkotmányos folyamatát, az önjelölt hivatalnokok korlátlan önkényuralmát pedig hogy a „nép demokráciája”.

A múltban a szocialistákat - és bűntársaikat, az intervencionisták összes árnyalatát - még ellenezte néhány közgazdász, államférfi és üzletember. De a piacgazdaságnak még ez az ügyetlen és alkalmatlan védelme is semmivé foszlott. Az amerikai sznobizmus és „Patricionizmus” erődjei: a divatos, bőséges támogatással elhalmozott egyetemek és a gazdag alapítványok napjainkban a „szociális” radikalizmus óvodái. A milliomosok, nem pedig a „proletárok” voltak a New Deal és az abból fogant progresszív politikák leghatékonyabb felbujtói. Köztudott, hogy az orosz diktátort szívélyesebben fogadták első amerikai látogatásakor a bankárok és a nagyvállalatok elnökei, mint más amerikaiak.

A következőképp hangzik az ilyen „progresszív” üzletemberek tenorja: „Az üzletágamban betöltött eminens pozíciómat a saját hatékonyságomnak és szorgalmamnak. A veleszületett tehetségem és tudásszomjamból mind szükségesek voltak egy hatalmas vállalkozás létrehozásához, szorgalmam pedig a csúcsra juttatott. Ezek a személyes érdekek vezető pozícióba juttattak volna bármilyen gazdasági rendszerben. Egy fontos termelési ág fejeseként egy szocialista gazdaságban is irigylésre méltó pozíciót élvezhettem volna. Ám a napi munkám sokkal kevésbé volna fárasztó és irritáló a szocializmusban. Többet nem kellene attól félnem, hogy egy versenytárs kiszoríthat engem azzal, hogy jobb vagy olcsóbb terméket bocsát a piacra. Többé nem kényszerülnék arra, hogy kiszolgáljam a fogyasztók szeszélyes és ésszerűtlen igényeit. Azt adnám nekik, amiről én - a szakértő - úgy gondolom, hogy kapniuk kell. Az üzletemberség

mozgalmas, idegőrlő munkáját a közszolga megtisztelő és békés munkájára helyettesíteném. Az életstílusom és munkám sokkal inkább hasonlítana a régi idők nemeseinek tekintélyes magatartására, mint egy modern vállalat gyomorfekélyes igazgatójára. Hagyjuk a filozófusokra a szocializmus valós vagy rágalmas hibáinak megvitatását. Én a személyes nézőpontomból nem látok semmit, ami miatt elleneznem kellene azt. Az államosított vállalkozások igazgatói a világ minden táján, illetve a látogatóba érkező orosz hivatalnokok teljesen egyetértenek az álláspontommal.”

Természetesen semmivel sem értelmesebb a tőkések és a vállalkozók önbecsapása, mint a mindenféle szocialisták és kommunisták vágyálma.

A FELTÖREKVŐ NEMZEDÉK FELADATA

Az ideológiai divatok jelenlegi állása szerint feltételezhető, hogy pár évtizeden belül - talán még a nevezetes 1984 előtt - minden ország átáll a szocialista rendszerre. Az átlagember megszabadul élete irányításának unalmas feladatától. A hatóságok fogják megmondani neki, mit tehet és mit nem; a hatóságok fogják etetni, szállásolni, öltöztetni, taníttatni és szórakoztatni. De elsősorban attól a szükségtől szabadítják meg, hogy saját elméjét kelljen használnia. Mindenki „szükségletei szerint” fog kapni. De a hatalmon lévők fogják meghatározni, hogy mire van szüksége valakinek. Ahogyan az az előző korokban volt, a kiváltságosabb ember többé nem szolgálni fogja a tömegeket, hanem el fogja nyomni őket és uralkodni fog fölöttük.

Ez a kimenetel azonban mégsem elkerülhetetlen. Ide vezetnek a jelenleg uralkodó trendek vezetnek. De a trendek változhatnak, és eddig mindig változtak. Talán más fog lépni a szocializmus felé menetelés helyébe. Ezt elérni a feltörekvő nemzedék feladata.

Kedves olvasónk,

Bármennyire is fontosnak találjuk a szabadság üzenetét és annak elterjesztését Magyarországon, sajnos képtelenek vagyunk tartósan önerőből, a segítséged nélkül csinálni.

Kérjük, támogasd az oldalunkat egy egyszeri összeggel, vagy iratkozz fel egy havonta automatikusan ismétlődő támogatásra [ide kattintva](#).